

## محور تسهیل‌گری



که در محیط یادگیری بر هم اثر می‌گذارند و ویژگی‌ها و شرایط هر کدام بر فرایند یادگیری تأثیرگذار است. در این دسته‌بندی، ویژگی‌های اثرگذار یاددهنده عبارت‌اند از: دانش، تجربه، شخصیت، ارزش‌ها و گرایش‌ها، میزان شکیبایی و علاقه به کار، ویژگی‌های یادگیرنده استعداد، قوهٔ تخیل، هوش، حافظه، هیجان‌ها و احساس‌ها، توانایی‌ها، پس‌زمینه‌های فرهنگی، علاقه‌ها و نگرش‌ها هستند. ویژگی‌های نیازمند توجه به محتوای آموزشی هم عبارت‌اند از: شکل، نوع و طراحی محتوا، و روش‌شناسی (متدولوژی). در دسته‌بندی دیگر، متغیرهای تأثیرگذار در فرایند یادگیری

یادگیری فرایندی مادام‌العمر و پیچیده است که در خانواده، کلاس درس، مدرسه و جامعه اتفاق می‌افتد و متغیرهای بسیاری بر آن تأثیر می‌گذارند؛ متغیرهایی که هر کدام بر دیگری اثر متقابل دارند. از طرف دیگر، هر دانش‌آموزی نیازهای یادگیری متنوع و ویژگی‌های منحصر به فردی دارد و این باعث می‌شود آموزش هم هیجان‌انگیز و هم چالش‌برانگیز باشد. اجرای آموزش در چنین فرایندی و برآوردن نیازهای دانش‌آموزان، پیچیدگی کار را بیشتر می‌کند.

همان‌طور که گفته شد، آموزش و یادگیری با متغیرهای زیادی مرتبط هستند و می‌توان دسته‌بندی‌های متنوعی از این متغیرها انجام داد. به‌طور مثال، در یک دسته‌بندی، یادگیرنده، یاددهنده و محتوای آموزشی متغیرهایی هستند

را متغیر فردی (ماهیت یادگیرنده)، متغیر وظیفه (ماهیت مطالب آموزشی) و متغیر روش (ماهیت موقعیت یادگیری) در نظر می‌گیرند. در این دسته‌بندی، ویژگی‌های یادگیرنده نظیر جنسیت، سن، دانش، تجربه‌های قبلی، و ویژگی‌های مطالب آموزشی نظیر دشواری، نوع و ویژگی‌های موقعیت یادگیری نظیر روش و تمرین‌های ارائه‌شده مورد توجه قرار می‌گیرند.

نکته مهم و قابل توجه این است که در فرایند یادگیری، معلم وظیفه دارد به‌عنوان واسطه یا متغیر اصلی یادگیری را برای دانش‌آموزان تسهیل کند. امروزه نقش معلم از انتقال‌دهنده و کنترل‌کننده کلاس درس به مشاور و تسهیلگر بدل شده است. به این معنا که معلم نقش تسهیل‌کننده یادگیری را دارد، نه ارائه‌دهنده محتوا. و نیاز است هم‌پای دانش‌آموزان به‌طور فعال در فرایند یادگیری مشارکت کند، خودش را بهتر بشناسد و درباره خودش، تغییرات حوزه کارش، انتظارات جامعه و از همه مهم‌تر درباره دانش‌آموزانش و روش‌های توانمندسازی خود در زمینه رشد و پیشرفت دانش‌آموزان نکات تازه‌ای را یاد بگیرد و این وظیفه معلم را سخت‌تر می‌کند. از طرف دیگر، در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش نقش معلم به‌عنوان هدایت‌کننده و اسوای امین و بصیر در فرایند تعلیم و تربیت و مؤثرترین عنصر در تحقق نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی تعیین شده است؛ نقش مهمی که هیچ‌چیز نمی‌تواند در نظام آموزشی جای آن را بگیرد.

با توجه به اهمیت و نقش معلم در فرایند تعلیم و تربیت دانش‌آموزان و اثرگذاری ماندگار و انکارناپذیر آن بر شخصیت دانش‌آموزان، نیاز است معلمان به دانش روز مجهز شوند. به همین دلیل و با این تصور، در هشت شماره مجله رشد فناوری آموزشی در طول سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱، با کمک متخصصان و صاحب‌نظران حوزه تربیت، از جمله روان‌شناسی، برنامه‌ریزی درسی و فناوری آموزشی، سعی کردیم نیازهای معلم تسهیلگر و مناسب ویژگی‌های دانش‌آموزان نسل Z (بومیان دیجیتال) را در نظر داشته باشیم و مطالبی ارائه کنیم که در حوزه‌های طراحی و تولید منابع آموزشی، کاربرد فناوری آموزشی و نحوه ارزشیابی به معلمان یاری برسانند.

در این هشت شماره از میانی فناوری آموزشی، نحوه طراحی و تولید منابع آموزشی، کاربردهای فناوری آموزشی در فرایند یاددهی یادگیری و از روش‌های متنوع سنجش و ارزشیابی گفتیم. تجربه‌های زیسته برخی معلمان ایران زمین را ارائه دادیم و سعی کردیم ایده‌ها و مواردی را که معلمان با انگیزه و خلاق در مدیریت کلاس و تدریس خود مدنظر داشته‌اند به اشتراک بگذاریم. در موضوع سواد رسانه‌ای که یکی از موضوعات مهم و از دغدغه‌های بجای همکاران

است، نکته‌ها، ایده‌ها و پیشنهادهایی مطرح و منابعی برای تفکر و خلق ایده‌های جدید معرفی کردیم.

در کنار این مطالب، در هر شماره، پرونده ویژه را با موضوعات متنوع و مبتلابه، نظیر یادگیری یکپارچه (تربیت تمام‌ساحتی)، مهارت تفکر و حل مسئله، گرافیک و یادگیری، بازی و یادگیری، و درس کار و فناوری و ... تدوین کردیم. با متخصصان این حوزه‌ها به گفت‌وگو نشستیم و توصیه‌های آن‌ها را برای کیفیت‌بخشی به فعالیت‌های درسی و فرایند یادگیری آوردیم.

حال که به ایستگاه پایانی این سال تحصیلی رسیده‌ایم، شورای برنامه‌ریزی و هیئت تحریریه مجله رشد فناوری آموزشی منتظر دریافت نظرها، پیشنهادها و ایده‌های شما مخاطبان عزیز به‌منظور بهبود کیفیت مطالب مجله رشد فناوری آموزشی است تا سال آینده بتوانیم با آگاهی دقیق‌تر از نیازها و دغدغه‌های شما همکاران و مخاطبان مجله، در مسیر ارائه مطالب علمی و کاربردی برای دانش‌افزایی و کسب مهارت‌های لازم معلمان و همکاران گام برداریم.

